

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om tryggnad av försörjningsberedskapen samt till lagar om ändring av lagen om skyddsupplag, lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen och 1 och 5 §§ lagen om säkerhetsupplagsavgift

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om tryggnad av försörjningsberedskapen samt att lagen om skyddsupplag, lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen och lagen om säkerhetsupplagsavgift ändras. Den föreslagna lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen ersätter lagen om statens säkerhetsupplag. I denna proposition föreslås att handels- och industriministeriets och försvarsekonomiska planeringskommissionens organisationer för försvarsekonomiska förberedelser sammanslås till en Försörjningsberedskapscentral. Centralen skall vara en statlig inrättning med ansvar för de operativa uppgifter som är förknippade med försörjningsberedskapen inom den civila sektorn samt med de försvarsekonomiska förberedelserna. Försörjningsberedskapscentralen skall vara sakkunnigmyndighet samt en statlig inrättning som skall genomföra vissa operativa funktioner. På Försörjningsberedskapscentralen överförs vissa av de med säkerhetsupplagring förknippade uppgifter som med stöd av lagen om skyddsupplag ankommer på handels- och industriministeriet samt en del av de uppgifter som med stöd av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen likaså ankommer på handels- och industriministeriet. Dessutom överförs på Försörjningsberedskapscentralen de uppgifter som med stöd av lagen och förordningen om säkerhetsupplagsavgift ankommer på handels- och industriministeriet.

Genom inrättandet av en Försörjningsberedskapscentral indras den statliga säkerhetsupplagsfonden handels- och industriministeriet som

är underställd, och vars uppgifter i fortsättningen sköts av Försörjningsberedskapscentralen. Vid Försörjningsberedskapscentralen skall finnas en försörjningsberedskapsfond, som i likhet med säkerhetsupplagsfonden är en fond utanför statsbudgeten. Försörjningsberedskapsfonden skall bestå av de medel som inflyter genom säkerhetsupplagsavgiften samt genom övriga för statens säkerhetsupplagring eventuellt föreskrivna avgifter som uppbärs med stöd av lagen om säkerhetsupplagsavgift samt av de intäkter som verksamheten eventuellt ger upphov till.

De allmänna förberedelser för undantagsförhållanden som skall vidtas av Försörjningsberedskapscentralens förvaltning skall koordineras av statsrådet medan ansvaret för att utveckla försörjningsberedskapen ankommer på handels- och industriministeriet. Försörjningsberedskapens verksamhet skall ledas av en av statsrådet utsedd direktion, i vilken ingår företrädare för alla viktiga samarbetsparter. Vid Försörjningsberedskapscentralen skall finnas en överdirektör i arbetsavtalsförhållande. Överföringen av säkerhetsupplagsfondens förvaltning från handels- och industriministeriet på Försörjningsberedskapscentralen innebär att fyra tjänstemän flyttas över från handels- och industriministeriet till den Försörjningsberedskapscentral som skall inrättas.

Propositionen ansluter sig till stadsbudgeten för år 1993 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	DETALJMOTIVERING	9
1. Propositionens samhälleliga betydelse	3	1. Lagförslagen	9
1.1. Mål	3	1.1. Lag om tryggande av försörjningsberedskapen	9
1.1.1. Behovet av skydd mot ekonomiska störningar	3	1.2. Lag om skyddsupplag	12
1.1.2. Förberedelsesituationer	3	1.3. Lag om obligatorisk upplagring av importerade bränslen	12
1.2. Den ekonomiska integrationen och vissa internationella avtalsarrangemang	3	1.4. Lag om säkerhetsupplagsavgift	12
1.2.1. Allmänt	3	2. Närmare stadganden och bestämmelser ...	12
1.2.2. EG:s nuvarande och i utveckling stadda befogenheter och mål	4	3. Ikraftträdande	13
1.2.3. Den internationella energiorganisationen	4	4. Lagstiftningsordning	13
1.3. Medel	4	LAGTEXTER	
1.3.1. Funktioner som skall tryggas	4	1. Lag om tryggande av försörjningsberedskapen	14
1.3.2. Materiella förberedelser	5	2. Lag om ändring av lagen om skyddsupplag	16
1.3.3. Administrativ beredskap	5	3. Lag om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen	17
2. Nuläget och ärendets beredning	5	4. Lag om ändring av 1 och 5 §§ lagen om säkerhetsupplagsavgift	18
2.1. Nuläget	5	BILAGA	
2.1.1. Lagstiftning	5	Parallelltexter	19
2.1.2. Iakttagna mål samt praxis	6	2. Lag om ändring av lagen om skyddsupplag ..	19
2.1.3. Läget i vissa andra länder	7	3. Lag om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen	20
2.2. Beredningsskeden och -material	7	4. Lag om ändring av 1 och 5 §§ lagen om säkerhetsupplagsavgift	21
2.2.1. Beredningsorgan	7		
2.2.2. Remissinstanser	7		
3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal	8		
4. Propositionens ekonomiska verkningar	8		
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	8		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Mål

1.1.1. Behovet av skydd mot ekonomiska störningar

Det för den enskilda individen primära och mest närliggande säkerhetsbehovet är att minimivån på förutsättningarna för den dagliga utkomsten, dvs. basförsörjningen är tryggad. Tillgodoseendet av säkerhetsbehovet har traditionellt ansetts vara en viktig uppgift för den offentliga makten.

Tryggheten av säkerheten och utkomsten kräver tillgång till basförnödenheter samt att de centrala systemen i ekonomin och samhället förblir funktionsdugliga. Avsikten med denna proposition är att skapa förutsättningar för tryggheten av dessa viktiga ekonomiska funktioner i alla lägen.

Tryggheten av utkomsten kräver att kärnan i landets ekonomi förblir funktionsduglig i alla lägen. Ett sunt och mångsidigt näringsliv utgör grunden för överlevnad under extrema förhållanden. Utöver en naturlig anpassningsförmåga hos ekonomin behövs det vissa materiella förberedelser samt med tanke på undantagsförhållanden utarbetade planer, förberedelser och arrangemang för att säkerställa livsviktiga samhällsfunktioner. Dessa åtgärder till stöd för den naturliga kriställigheten hos ekonomin utgör landets försörjningsberedskap.

Utvecklandet av försörjningsberedskapen skall täcka alla vitala samhällsfunktioner och det skall vara systematiskt, långsiktigt och stöda sig på gemensamma mål, för att försörjningsberedskapens olika områden skall utvecklas inom samma tidtabell och för att en enhetlig beredskap som täcker försörjningsberedskapens olika områden skall uppnås. En enhetlig och genomgripande målsättning och en enhetlig förvaltning och finansiering garanterar också att de resurser som styrs till utvecklandet av försörjningsberedskapen används så effektivt som möjligt.

1.1.2. Förberedelsesituationer

Försörjningsberedskapen kan hotas t.ex. på grund av en militär kris eller någon annan kris eller till följd av en storolycka. Hotet kan komma från utlandet eller inifrån det egna landet. Med tanke på försörjningsberedskapen är det viktigt hurudana verkningar undantagsituationen har på ekonomin. Försvarsrådet definierade den 6 februari 1992 följande tänkbara förberedelsesituationer för beredskapsplaneringen:

- störningssituationer under normala förhållanden
- ett skärpt internationellt läge
- krigshot
- efterkrigstillstånd
- en storolycka
- en ekonomisk kris

Av dessa förberedelsesituationer kan en ekonomisk kris uppstå ensam eller tillsammans med något annat hot.

En kärnkraftsolycka i Finland eller utomlands äventyrar inte endast direkt medborgarnas hälsa utan också befolkningens utkomst bl.a. genom att livsmedelsproduktionen och tillgången på rent hushållsvatten äventyras.

1.2. Den ekonomiska integrationen och vissa internationella avtalsarrangemang

1.2.1. Allmänt

Stadgandena om Finlands försörjningsberedskap samt om kristid har strukturerats i enlighet med bestämmelserna i det allmänna avtalet rörande tulltariffer och handel (GATT; FördrS 15/50), konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA-avtalet; FördrS 16/61) och det mellan Finland och Europeiska ekonomiska gemenskapen undertecknade avtalet (FördrS 67/73). Alla ovan nämnda avtal garanterar relativt

vida ramar för planeringen av sådana författningar som gäller kristider.

1.2.2. EG:s nuvarande och i utveckling stadda befogenheter och mål

I fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (Romfördraget) finns inget omnämnande om att säkerhets- och försvarspolitiken är ett av målen för Europeiska gemenskaperna (EG). EG:s nuvarande befogenheter täcker således inte ovan nämnda frågor, som tills vidare förblir beroende av varje medlemsstats egna avgöranden. Av EG:s nuvarande medlemmar har 11 stater koordinerat sin säkerhets- och försvarspolitiska linje samt upprätthållandet av ett gemensamt försvar via medlemskap i Atlantpakten (NATO). Endast Irland har iakttagit sin egen neutralitetsliknande alliansfrihetspolitik inom EG.

I det förslag som den 7 februari 1992 godkändes vid konferensen i Maastricht ingår målinriktade omnämmanden om att EG måste utveckla en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik samt eventuellt också en gemensam försvarspolitik.

Ett eventuellt EG-medlemskap innebär även för Finland nya utgångspunkter vad försörjningsberedskapspolitiken beträffar.

Handels- och industriministeriet tillsatte den 15 januari 1992 en kommission, som har till uppgift att kartlägga den ekonomiska integrationens, inklusive Finlands eventuella EG-medlemskaps, inverkan på Finlands ekonomiska försörjningsberedskap. Kommissionen skall framlägga nödvändiga förslag på grundval av det och slutföra sitt arbete senast den 30 juni 1992.

1.2.3. Den internationella energiorganisationen

Finland anslöt sig den 1 januari 1992 till det avtal som den 18 november 1974 ingicks i Paris om ett internationellt energiprogram (FördrS 115/91). Parter i avtalet är alla länder som är medlemmar i organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) med undantag av Frankrike och Island. Avtalet innehåller dessutom bestämmelser om den internationella energiorganisationen (International Energy Agency, IEA) vad beträffar dess verksamhet, organ och organisationens beslutsprocess för

konstaterande av störningar i tillgången på olja och för verkställighet av parternas skyldigheter. Om Finland ansluter sig till avtalet, så innebär det samtidigt ett medlemskap i IEA. Genom avtalet upprättas även ett internationellt datasystem, som möjliggör en kontinuerlig uppföljning av oljemarknaden och avtalsparternas oljeförsörjning.

Avtalet om ett internationellt energiprogram innehåller detaljerade bestämmelser om avtalsparternas rättigheter och skyldigheter i händelse av störningar i tillgången på olja. Medlemsländerna förbinder sig att hålla beredskapslager som motsvarar 90 dagars nettoimport. Med dessa lager utjämnas tillgången på olja i brist-situationer. Vid godkännandet av avtalet beslöt Finland att bibehålla sina nationella förberedelser på nuvarande nivå, vilket innebar mer omfattande förberedelser med tanke på oljekriser än vad IEA förpliktar till. Statens beredskapslager står utanför avtalsarrangemanget.

1.3. Medel

1.3.1. Funktioner som skall tryggas

Syftet med att upprätthålla en produktionsmässig beredskap är att säkerställa att de till budsstående materiella resurserna ger användbara förnödenheter även i undantagsförhållanden. Den produktionsmässiga beredskapen kan utvecklas genom att det på förhand fastslås, vilken förnödenhetsproduktion som är nödvändig och genom att skapa beredskap för upprätthållande av produktionen. I praktiken innebär detta att i synnerhet livsmedelsförsörjningen, basförsörjningen i fråga om energi, hälso- och sjukvård samt vissa funktioner inom industriproduktionen tryggas i tillräcklig utsträckning.

De flesta konsumtionsvaror är industriellt förädlade. Vid undantagsförhållanden måste även produktion som är nödvändig för försvarsmaktens funktionsduglighet tryggas samt måste i mån av möjlighet produceras exportprodukter för säkerställande av importmöjligheterna samt eftersträvas att på förhand trygga ett ekonomiskt uppsving efter det att en kris har lösts.

Beredskapen förutsätter att industrin och servicenäringarna gör upp planer för de enskilda verksamhetsställena samt att funktioner

som stöder produktionen säkerställs och att arbetskraft reserveras med tanke på de värsta tänkbara kriserna. Förberedelser för kriser ansluter sig som en direkt förlängning till företagets normala riskhantering.

En väsentlig del av beredskapen utgörs av tryggheten av de basfunktioner som stöder samhällsekonomin. Detta innebär säkerställandet av olika tekniska system, såsom elöverföring, telekommunikationer och information, betalningssystem, vattenförsörjning och avfallshantering samt trafik.

1.3.2. Materiella förberedelser

Materiella förberedelser innebär arrangemang som syftar till säkerställandet av att kritiska importmaterial står till förfogande om importen av någon anledning avbryts. Den viktigaste förberedelseåtgärden är säkerhetsupplagring. Förberedelser för importstörningar kan vidtas även genom att inhemsk produktion som kan ersätta importen undersöks och förbereds. Vissa länder har också genom avtal strävat efter att trygga tillgången på kritiska material.

Tillgången på olja, stenkol och övriga energiprodukter inverkar på nästan all ekonomisk verksamhet. Vissa råvaror och halvfabrikat inom industrin måste dessutom anskaffas till säkerhetsupplagen. Livsmedelsförsörjningen kan tryggas genom säkerhetsupplagring av lantbrukets och livsmedelsindustrins importberoende produktionsinsatser, såsom djurläkemedel och sådana kemikalier som behövs vid tillverkning av gödselmedel. Den för försörjningsberedskapen viktiga säkerhetsupplagringen av spannmål är ordnad vid Statens spannmålsförråd. Också säkerställandet av hälso- och sjukvården kräver att läkemedel och medicinskt material säkerhetslagras.

Av ekonomiska skäl är det förnuftigt att säkerhetsupplagringen genomförs med lägsta möjliga förädlingsgrad, så att säkerhetsupplagen består av råvaror och inte av färdiga produkter. Den fördjupade internationella arbetsfördelningen kan decimera Finlands produktionsstruktur så, att behovet av att lagra slutprodukter eller halvfabrikat ökar.

1.3.3. Administrativ beredskap

I den administrativa beredskapen kan två

sektorer skönjas. Förvaltningsmyndigheterna skall genom planer och övriga förberedelser säkerställa sin egen funktionsduglighet i undantagsförhållanden i tillräckligt stor omfattning. I 40 och 53 §§ beredskapslagen (1080/91) åläggs förvaltningsmyndigheter och andra offentliga samfund en allmän beredskapsskyldighet.

Utöver sina ordinarie uppgifter skall den offentliga förvaltningen i undantagsförhållanden säkerställa styrningen av samhällets ekonomiska basfunktioner så att det med hjälp av knappa resurser är möjligt att trygga medborgarnas basförsörjning och verksamheten inom det nödvändiga näringslivet samt att bibehålla av samhällets infrastruktur.

I ett allvarligt störningstillstånd skall ekonomin gradvis styras till basförsörjningsnivå. Den marknadsmekanism som normalt styr den ekonomiska verksamheten under en allvarlig kris måste till stor del ersättas med myndighetsbeslut. Produktionen och konsumtionen av samt utrikeshandeln med viktiga förnödenheter är föremål för reglering under en allvarlig kris.

Myndigheternas styrning av ekonomin under normala förhållanden har minskat kraftigt under de senaste åren, då bl.a. systemet med prisreglering till största delen har frångåtts och det inte längre finns en färdig organisation för detaljstyrning av de ekonomiska funktionerna i krislägen.

I händelse av en allvarlig ekonomisk störning används vid behov de fullmakter om vilka stadgas i beredskapslagen, lagen om befolkningsskydd (438/58) och lagen om försvarstillstånd (1083/91).

2. Nuläget och ärendets beredning

2.1. Nuläget

2.1.1. Lagstiftning

Enligt lagen om försvarsekonomiska planeringskommissionen (238/60) ankommer det på försvarsekonomiska planeringskommissionen att sköta de utrednings-, planerings- och organisationsuppgifter som är nödvändiga för att landets ekonomiska försvarsberedskap skall kunna utvecklas och tryggas befolkningens utkomst samt näringslivet under undantagsförhållanden som föranleds av krig eller krigshot eller av krig eller annan därmed jämförbar särskild händelse utanför landets gränser, såvi-

da dessa uppgifter inte genom lag eller förordning har gjorts till någon annan myndighets angelägenhet. Försvarsekonomiska planeringskommissionen är en av företrädare för förvaltningen och näringslivet sammansatt omfattande organisation, som arbetar på samma sätt som en permanent kommitté. Planeringskommissionens arbete koordineras av försvarsekonomiska planeringskommissionen, inom vilken 16 ordinarie tjänstemän arbetar. Planeringscentralens uppgifter är knutna till planeringskommissionen uppgiftsområde. Uppgifterna i fråga överförs direkt på Försörjningsberedskapscentralen.

Med stöd av lagen om statens säkerhetsupplag (531/58) kan säkerhetsupplag inrättas och upprätthållas för att säkerställa tillgången på råvaror och produkter som är oundgängliga för landets försörjningsberedskap och näringslivets verksamhet. Upphandlingen samt upprätthållandet av upplagen finansieras med medel ur säkerhetsupplagsfonden, som står utanför statsbudgeten. Fonden är underställd handels- och industriministeriet och sköts av detta. Rätten att fatta beslut i ärenden som gäller fonden används av en direktions utses av statsrådet. Till fonden bokförs som inkomster den säkerhetsupplagsavgift som uppbärs med stöd av lagen om säkerhetsupplagsavgift (1105/83).

Statens säkerhetsupplagring stöds av lagen om skyddsupplag (970/82). Inom ramen för detta system inrättar företagen med statligt bistånd extra materialupplag för att trygga sin egen verksamhet. Ibrukttagandet av upplagen är tillåtet endast med handels- och industriministeriets tillstånd, som det kan bevilja i samband med en störning i tillgången på ett upplagrat material.

I fråga om importerade bränslen gäller lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (303/83) och beträffande vissa läkemedel lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (402/84). De obligatoriska upplag som upprätthålls av importörer och större användare motsvarar 5—10 månaders normalförbrukning.

Säkerhetsupplagringen av spannmål grundar sig på lagen om Statens spannmålsförråd (1124/89). I säkerhetsupplagen finns brödsäd, fodersäd, utsädespannmål och vallväxtfrö.

En central del av den administrativa beredskapen utgörs av beredskapslagstiftningen, dvs. beredskapslagen, lagen om försvarstillstånd

och lagen om befolkningsskydd. Med hjälp av dessa författningar är det möjligt att snabbt vidta de behövliga myndighetsåtgärderna samt att upprätthålla en kontinuerlig beredskap för reglering av ekonomin under sådana undantagsförhållanden som definieras i lagarna i fråga.

2.1.2. Iakttagna mål samt praxis

Statsrådet fattade den 14 juli 1988 beslut om de allmänna målen för försörjningsberedskapen till grund för planering och genomförande (16/070/88 HIM). Beslutet grundar sig inte direkt på lagstiftningen, utan är till sin natur ett principbeslut.

Beslutet innebär att de primära målområdena för förberedelserna är livsmedelsförsörjningen, beklädnadsförsörjningen, hälso- och sjukvården och boendet samt att minimibehoven hos beståndsdelarna i samhällets infrastruktur, såsom energiförsörjning, betalningstrafik och telekommunikationer, transporter och information, tillgodoses. Utöver dessa områden inom basförsörjningen skall försörjningsberedskapen dessutom täcka behoven hos den industri som betjänar försvaret. Också de krav som utrikeshandeln och exportproduktionen ställer måste tillgodoses. Under en allvarlig kris, där utrikeshandeln till största delen har avstannat, måste försörjningsberedskapen tryggas för minst ett år. Dessutom måste näringslivet kunna fungera nästan på normal nivå med egna resurser under sådana ekonomiska kriser som fortgår 4—6 månader.

Statens säkerhetsupplag innehåller avsevärda mängder oljeprodukter, industriella råvaror och visst sjukvårdsmateriel. Värdet på upplagen var ca 3 500 milj. mk vid utgången av år 1991. Upplagen finansieras med säkerhetsupplagsavgiften, som de senaste åren har gett intäkter som varierat mellan 220 och 260 milj. mk. De praktiska åtgärderna i samband med säkerhetsupplagringen vidtas av handels- och industriministeriet och försvarsekonomiska planeringscentralen. Det är inte ändamålsenligt att dessa åtgärder vidtas av handels- och industriministeriet, och försvarsekonomiska planeringscentralen är på grund av sitt förtroendemanabaserade system för beslutsfattande inte någon särdeles ändamålsenlig enhet att sköta statens säkerhetsupplagring. Också förvaltning-

suppgifterna i samband med säkerhetsupplagring och obligatorisk upplagring sköts av handels- och industriministeriet.

2.1.3. Läget i vissa andra länder

Sverige. Sverige har ett heltäckande civilförsvarssystem, i vilket ingår att trygga försörjningsberedskapen. Tryggandet av försörjningsberedskapen grundar sig där, på samma sätt som i Finland, på tanken att landet i ett krisläge måste kunna komma till rätta med egna resurser. Det svenska försörjningsberedskapssystemet är mycket myndighetscentrerat. Det övergripande ansvaret ankommer på det centrala ämbetsverket Överstyrelsen för civil beredskap. Också länsstyrelserna har enheter som sköter försörjningsberedskapen.

Tyskland. Medlemskapet i EG och NATO inverkar kraftigt på den ekonomiska försvarsberedskapen i Tyskland. Enligt grundlagen hör civilförsvaret, i vilket tryggandet av försörjningsberedskapen ingår, till det federala kompetensområdet. Till EG:s kompetensområde hör inte att trygga försörjningsberedskapen, men i Tyskland anses det att EG inte, med undantag av oljeförsörjningen, kan bli föremål för blockad, eftersom gemenskapens andel av hela världshandeln är avsevärd. Blockadåtgärder anses inte vara möjliga inom gemenskapen.

Danmark. Danmark har en nationell målsättning och organisation för att trygga försörjningsberedskapen. Det övergripande syftet är att stöda försvaret genom upprätthållande av förvaltningens funktionsduglighet och samhällsfreden, genom stärkande av landets produktionsförmåga samt säkerställande av transporter. Den danska beredskapsplaneringen koordineras av Civilforsvarsstyrelsen, som har ett särskilt ansvar för förvaltning, hälso- och sjukvård och relationerna till massmedia. Övriga uppgifter har tilldelats ministerierna och kommunerna.

Schweiz. Schweiz har en grundlagsbaserad färsk lagstiftning om ekonomiska förberedelser. Förberedelserna grundar sig på en plan som är grundligt förberedd samt anpassad efter det internationella läget. Ansvarig myndighet på federal nivå är Bundesamt für Wirtschaftliche Landesverteidigung. Universitetet i Freiburg upprätthåller en krisberedskapsplan i enlighet med myndigheternas anvisningar.

2.2. Beredningsskeden och beredningsmaterial

2.2.1. Beredningsorgan

På initiativ av försvarsekonomiska planeringskommissionen och försvarsrådet tillsatte handels- och industriministeriet den 31 januari 1991 en arbetsgrupp för utredande av finansieringen av försörjningsberedskapen med uppgift att utreda hur försörjningsberedskapen skall finansieras och resurserna fördelas. Arbetsgruppen betonade förutom säkerhetsupplagringen dessutom betydelsen av andra förberedelser. Enligt arbetsgruppen bör det i vissa fall vara möjligt att med offentliga medel finansiera sådana investeringar i anläggningstillgångar som stöder försörjningsberedskapen, dubbelning av anläggningar samt reservsystem, provtillverkning och förberedelser som ansluter sig till beredskap för ersättande produktion samt data- och systemplanering, såsom reservdelsdatabanker, som ökar krisberedskapen.

Arbetsgruppen för finansiering av försörjningsberedskapen föreslog också en organisationsreform så, att genomförandet och finansieringen av försörjningsberedskapens olika delområden överensstämmer med varandra. För att nå detta mål föreslog arbetsgruppen inrättandet av en central som organiseras som en statlig inrättning.

2.2.2. Remissinstanser

Propositionens förslag till paragrafer stöder sig på det förslag om inrättande av en ny Försörjningsberedskapscentral som framlades av arbetsgruppen för utredande av finansieringen av försörjningsberedskapen. Handels- och industriministeriet begärde utlåtanden om arbetsgruppens betänkande av följande instanser: handels- och industriministeriets energiavdelning och industriavdelning, utrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, trafikministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet samt försvarsekonomiska planeringskommissionen. Av utlåtandena har sammanställts ett sammandrag. De anmärkningar som gjorts gällde närmast arbetsfördelningen mellan sektormyndigheterna och den blivande Försörjningsberedskapscentralen.

I slutskedet av beredningen av propositionen

begärde handels- och industriministeriet dessutom utlåtan av försvarsrådet samt på nytt av försvarsekonomiska planeringskommissionen.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

I denna proposition föreslås att en Försörjningsberedskapscentral inrättas. Denna inrättning skall sköta försvarsekonomiska planeringskommissionens uppgifter samt statens säkerhetsupplagring, skyddsupplagring och obligatoriska upplagring med undantag av dispensbeslut. Försörjningsberedskapscentralen skall vara en statlig inrättning som utöver främjandet av försörjningsberedskapen har som mål att uppnå en så effektiv ekonomisk verksamhet som möjligt i de affärstransaktioner som ansluter sig till säkerhetsupplagringen. Genom reformen uppnås effektivitetsfördelar genom att två små organisationer sammanslås till en och genom att de praktiska åtgärderna i samband med tryggheten av försörjningsberedskapen helt och hållet överförs från ministeriet till en specialmyndighet. I överensstämmelse med sitt uppgiftsområde skall den nya inrättningen organiseras så, att den blir så effektiv som möjligt vad operativ verksamhet och beslutsfattande beträffar.

En omorganisering i den form som föreslås kräver inga nya personalresurser. I samband med inrättandet av Försörjningsberedskapscentralen avskaffas försvarsekonomiska planeringscentralen, som inrättades genom förordningen om försvarsekonomiska planeringskommissionen (239/60). Härvid indras de nuvarande 16 tjänsterna vid planeringscentralen och ges möjlighet att anställa ett motsvarande antal personer i arbetsavtalsförhållande vid den nya Försörjningsberedskapscentralen.

Säkerhetsupplagsfondens förvaltning överförs från handels- och industriministeriet till Försörjningsberedskapscentralen. Detta innebär att fyra tjänstemäns arbetsinsats frigörs vid handels- och industriministeriet och att möjlighet ges att anställa ett motsvarande antal personer i arbetsavtalsförhållande inrättas vid Försörjningsberedskapscentralen. Vid säkerhetsupplagsfondens tjänstgör sex arbetstagare i arbetsavtalsförhållande, och de fortsätter i sina nuvarande uppgifter.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Till följd av propositionen kan anslagen för skyddsupplagring, vilka 1992 uppgick till ca 8,5 milj. mk, strykas i statsbudgeten. På motsvarande sätt kan utgifterna för försvarsekonomiska planeringscentralen, vilka 1992 var ca 5,8 milj. mk, strykas i statsbudgeten. Efter reformen är finansieringskällan för försörjningsberedskapens olika delområden enhetlig, och besluten om anvisande av medel till försörjningsberedskapens olika sektorer fattas enhetligt.

Propositionen kräver ingen ny ekonomisk satsning på försörjningsberedskapen. Av säkerhetsupplagsfondens intäkter går ca hälften till upprätthållande av den nuvarande upplagringsnivån och med resten kan göras nyanskaffningar. På lång sikt och på grund av stigande världsmarknadspriser på råvaror eller sjunkande penningvärde samt på grund av att användningsområdet för medlen är mer omfattande än tidigare måste intäkterna av säkerhetsupplagsavgiften troligen justeras.

Verksamhetens ekonomiska effektivitet kan effektiveras i takt med reformen genom att det ekonomiska resultatet jämsides med försörjningsberedskapen uppställs som mål för säkerhetsupplagringen. Av det kapital som investerats i upplagring kan med hjälp av effektivt förberedda och tidsmässigt välplacerade affärstransaktioner erhållas intäkter utan att det egentliga syftet med säkerhetsupplagringen äventyras.

Propositionen har inga verkningar på de anslag som inom andra förvaltningsområden anvisas för utvecklande av försörjningsberedskapen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Regeringen avlåter till riksdagen en separat proposition, i vilken föreslås en ändring av 2 § 8 punkten lagen om vissa räntestödslån av kreditanstalters medel (1015/77) så, att Försörjningsberedskapscentralen godkänner räntestödslån som beviljas för skyddsupplagring. Avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som lagen om tryggheten av försörjningsberedskapen, dvs. den 1 januari 1993.

DETALJMOTIVERING

1. Lagsförslagen

1.1. Lag om tryggande av försörjningsberedskapen

Inget omnämnande om tryggandet av försörjningsberedskapen finns ännu i lagstiftningen men åtgärder i den riktningen har vidtagits med stöd av lagstiftningen om säkerhetsupplagring och lagen om försvarsekonomiska planeringskommissionen. Med försörjningsberedskap avses i denna proposition beredskap för att de förnödenheter som behövs för minimiförsörjningen kan produceras eller importeras från utlandet och göras tillgängliga för medborgarna. Till försörjningsberedskapen ansluter sig tryggandet av den nödvändiga kärnekonomi, vilket är nödvändigt med tanke på det nutida samhällets funktionsduglighet. Dessutom måste funktionsdugligheten hos den industri som levererar varor till försvaret tryggas.

Syftet och målet med lagen

1 §. I denna paragraf introduceras begreppet försörjningsberedskap samt åläggs förvaltningen uppgiften att tillgodose medborgarnas viktigaste trygghetsbehov. Befolkningens utkomst kräver en kontinuerlig funktionsduglighet hos vissa centrala sektorer inom näringslivet. Paragrafen motsvarar beredskapslagens 1 § med den begränsningen att denna lag endast gäller ekonomiska funktioner, medan beredskapslagen är allmän till sin karaktär. Lagens tyngdpunkt ligger på preventiva åtgärder, vilket har uttryckts i orden ”med tanke på undantagsförhållanden”. Denna lag ålägger endast myndigheterna skyldigheter, men erbjuder ramar för samarbete mellan myndigheterna och det privata näringslivet.

2 §. I denna paragraf uppställs målen för försörjningsberedskapen på ett allmänt plan. Det centrala begreppet är beredskap. Beredskapen uppnås genom ombesörjande av att de mål som uppställs i lagen nås.

I 2 mom. föreslås det att statsrådet skall åläggas uppgiften att konkretisera syftet med

försörjningsberedskapen. Statsrådet har också tidigare uppställt mål för försörjningsberedskapen, men detta har skett utan grund i en författning. Behovet av förberedelser kan variera enligt det internationella politiska och ekonomiska läget eller ändrade miljöförhållanden, och målen måste följa dessa ändringar. När målen uppställs måste befolkningens faktiska utkomstförutsättningar beaktas samt det faktum att det nutida samhället behöver en viss kontinuitet i kärnekonomi för att förbli funktionsdugligt.

I 3 mom. finns en hänvisning till beredskapslagstiftningen, vars befogenheter kan behövas i fall av kraftiga störningar i ekonomin.

Statens säkerhetsupplagring

3 §. Säkerhetsupplagringen är ett av de viktigaste sätten att trygga försörjningsberedskapen. Den kräver en avsevärd ekonomisk satsning. Därför är det ändamålsenligt att i lag stadga för vilket ändamål säkerhetsupplag kan inrättas och upprätthållas.

I 2 mom. har intagits ett omnämnande om hur beslut under undantagsförhållanden skall fattas om ibruktagandet av säkerhetsupplag. Denna beslutanderätt hör på ett naturligt sätt till statsrådet, som svarar för beredskapsplaneringen och förvaltningens verksamhet under undantagsförhållanden. Detta lagrum skall endast gälla användningen av upplag under undantagsförhållanden.

Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen

4 §. Förvaltningens allmänna förberedelser för undantagsförhållanden skall ledas och koordineras av statsrådets kansli. Ansvar för utvecklandet av försörjningsberedskapen ankommer på ett naturligt sätt på handels- och industriministeriet, eftersom försörjningsberedskapen uttryckligen är en ekonomisk omständighet och intimt förknippad med förutsätt-

ningarna för näringslivets verksamhet. I 2 mom. stadgas med hänvisning till beredskapslagen om varje förvaltningsområdes skyldigheter att sörja för tryggheten av försörjningsberedskapen till den del den funktion som skall tryggas hör till vederbörande myndighets verksamhetsområde. Detta moment ökar inte egentligen myndigheternas skyldigheter utöver vad som stadgas i beredskapslagen, med stadgandet behövs för att propositionen skall täcka hela försörjningsberedskapsfältet.

5 §. Det föreslås att en Försörjningsberedskapscentral inrättas, som skall svara för utvecklandet av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen skall vara sakkunnigmyndighet samt dessutom en statlig inrättning som utför vissa operativa uppgifter och sköter säkerhetsupplagringen.

I enlighet med det allmänna ansvar som vilket skall stadgas i föregående paragraf skall Försörjningsberedskapscentralen vara underställd handels- och industriministeriet.

6 §. I 1 mom. stadgas om Försörjningsberedskapscentralens uppgiftsområde, som består av tre nivåer. Försörjningsberedskapscentralen skall vara ett organ som koordinerar samarbetet mellan näringslivet och förvaltningen, på samma sätt som den nuvarande förvarsekonomiska planeringscentralen. Den andra uppgiften skall vara rollen som koordinerare av förberedelserna inom hela förvaltningen. Denna roll gäller alla ekonomiska förberedelser inom förvaltningen. Dessutom skall Försörjningsberedskapscentralen sköta vissa operativa uppgifter, såsom säkerhetsupplagring och sådana åtgärder, som inte hör till någon annan statlig myndighets verksamhetsområde.

I 2 mom. stadgas om att företagsekonomiska principer skall iaktas då säkerhetsupplagringen genomförs. Detta innebär att Försörjningsberedskapscentralen vid säkerhetsupplagringen strävar efter en ekonomiskt så effektiv verksamhet som möjligt samt efter vinst i samband med affärstransaktionerna. Vinst kan erhållas genom att inköp och försäljning av material sker när det är mest lönsamt. Eftersom avsikten med verksamheten är säkerhetsupplagring, får inkomstanskaffningen likväl inte vara det viktigaste syftet.

Försörjningsberedskapscentralen skall ha vissa drag som påminner om statens affärsverk, framför allt en omfattande kommersiell verksamhet. Centralen kan dock inte på ett naturligt sätt utformas som ett affärsverk, eftersom

den inte har en entydig produkt att sälja och ingen kundkrets. Försörjningsberedskapscentralens ekonomiskt viktigaste verksamhet är upplagringen av material, vilket inte utgör en affärsidé som lämpar sig som grund för ett affärsverk och inte ger någon avkastning på investerat kapital.

7 §. Den högsta beslutanderätten vid Försörjningsberedskapscentralen skall innehas av direktionen, som utöver företrädare för de viktigaste ministerierna samt försvarsmakten också skall bestå av representanter för näringslivet. Eftersom affärstransaktionerna i samband med säkerhetsupplagring kräver ett system med snabbt beslutsfattande, är det motiverat att det stadgas om en möjlighet att vid behov dela in direktionen i mindre enheter.

8 §. Enligt denna paragraf skall personalen vid Försörjningsberedskapscentralen stå i arbetsavtalsförhållande. Avlöningar, pensioner och övriga personalutgifter skall täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Om anställning av överdirektör och personal samt om deras uppgifter och förmåner stadgas genom förordning. Personalen vid förvarsekonomiska planeringscentralen och de personer som sköter motsvarande uppgifter i tjänster som skall indras vid handels- och industriministeriet kan övergå till befattningar vid Försörjningsberedskapscentralen som gamla arbetstagare.

9 §. Försörjningsberedskapscentralen skall vara ekonomiskt självständig och dess bokföring och räkenskapsfunktion ordnas så att de är ändamålsenliga framför allt med tanke på affärstransaktionerna och materialförvaltningen. Försörjningsberedskapscentralen kommer att använda omfattande penningresurser och dess redovisning skall ordnas därefter. Om detta stadgas genom förordning.

10 §. Enligt denna paragraf har Försörjningsberedskapscentralen rätt att kära och svara samt vid domstolar, hos myndigheter och vid förrättningar bevaka statens intresse och rätt i alla ärenden som gäller Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde. Även om Försörjningsberedskapscentralen inte är ett självständigt rättssubjekt, föreslås det i paragrafen att utgångspunkten skall vara att de allmänna befogenheterna i ärenden som gäller Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde tillhör centralen som därmed kan uppträda som part i frågor som gäller det egna verksamhetsområdet. Detta är nödvändigt ef-

tersom centralen ingår avsevärda civilrättsliga förbindelser, vilkas rättsliga ställning skall vara entydig.

Finansiering av försörjningsberedskapen

11 §. I denna paragraf stadgas om de medel som står till förfogande för tryggande av försörjningsberedskapen. Enligt 1 mom. utgör den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden i enlighet med nuvarande praxis grunden för finansieringen av försörjningsberedskapen. Till fonden skall likaså på samma sätt som för närvarande såsom inkomster redovisas intäkterna av försörjningsberedskapsavgiften. Avgiften är den insats som det offentliga tilldelar försörjningsberedskapen.

Säkerhetsupplagen måste skapas och upprätthållas långsiktigt och verksamheten måste vara kontinuerlig. För att säkerhetsupplagringen skall kunna ordnas så att den är kommersiellt effektiv krävs det också att organisationen och finansieringen lämpar sig för kommersiell verksamhet. Detta gäller i synnerhet i fråga om försäljningen av material, som inte är en verksamhet som är typisk för statsförvaltningen. Säkerhetsupplagringen innefattar också vissa sekretessynpunkter. Därför är det motiverat att verksamheten förblir baserad på fondering som står utanför statsbudgeten, såsom den har varit hittills.

I 2 mom. stadgas på samma sätt som för närvarande att inkomsterna av försäljning skall användas på nytt för samma ändamål. Materialen skall cirkulera för att deras kvalitet skall bibehållas. Detta förslag avviker från den gamla lagen på den punkten att det med beaktande av tryggandet av försörjningsberedskapen är möjligt att med fondens kapital skapa intäkter med hjälp av affärstransaktioner. Användningen av medlen på nytt för samma ändamål är en naturlig följd av verksamhetens karaktär och den är en förutsättning för en effektiv kommersiell verksamhet.

Försörjningsberedskapscentralen skall bli ett sakkunnigorgan, som skall ha som en verksamhetsform att för näringslivet och den offentliga serviceproduktionen samt organisationerna inom branschen erbjuda anvisningar och utbildning för tryggande av företagsfunktionerna med tanke på olika störningssituationer, samt producera andra tjänster inom branschen. För denna verksamhet kan Försörjningsbered-

skapscentralen uppbära avgifter av dem som använder servicen, på det sätt som föreslås i 3 mom. Tjänsterna prissätts enligt vad som betalas för motsvarande tjänster på den fria marknaden.

12 §. Denna paragraf gäller försörjningsberedskapscentralens kapitalekonomi. I 1 mom. ingår för tydlighetens skull stadganden om vad fondens kapital består av. Till fondens kapital hör förutom säkerhetsupplagrade varor och fordringar som ansluter sig till affärstransaktioner dessutom fondens egna lagerbyggnader och konstruktioner samt lagerfastigheterna. En del av upplagen är på samma sätt som för närvarande placerade i hyrda lokaliteter. Fondens kapital kan även, inom gränserna för syftet med sin verksamhet, äga värdepapper och inkomstbringande rättigheter på samma villkor som statens affärsverk. Fondens kapital ökar med beloppet av de säkerhetsupplagsavgifter som har redovisats som inkomst till fonden.

Fondens kapital kan minska till följd av förluster som uppstår genom affärstransaktioner eller till följd av andra förluster eller, om statsrådet beslutar det, i enlighet med 2 mom.

13 §. I denna paragraf föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen skall ha en bestående fullmakt att uppta lån på villkor som fastställs av statsrådet. Detta är nödvändigt med tanke på sådana situationer där beredskapen av oförutsebara skäl snabbt måste höjas och det inte finns någon möjlighet att invänta i statsbudgeten beviljade anslag eller att invänta att medel skall flyta in via försörjningsberedskapsavgiften. I lagen om statens säkerhetsupplag, som föreslås upphävd, finns en motsvarande bestående fullmakt att uppta lån till ett belopp av 300 milj. mk. Den föreslagna fullmakten om 600 milj. mk beräknas vara tillräcklig med tanke på ett plötsligt behov att höja försörjningsberedskapen med beaktande av nuvarande priser på råvaror och energiprodukter.

14 §. Beträffande de fastigheter som fonden äger har det hänvisats till den allmänna lagstiftningen angående statens fastigheter, enligt vilken överlåtelse av fast egendom kräver beslut av statsrådet. På grund av fondens kapitalekonomi föreslås det att till 1 mom. fogas ett omnämnande om hur intäkterna av fastigheterna och de vederlag som erhålls vid eventuella överlåtelser skall användas i enlighet med syftet med användningen av fonden.

Det är ändamålsenligt att bolagisera vissa åtgärder vid säkerhetsupplagringen med tanke på organisationens effektivitet. En sådan åtgärd är t.ex. upplagringen av vissa material som kräver en snabb cirkulation. I 3 mom., som gäller detta, hänvisas till de stadganden som gäller statliga affärsverk. Samma moment gäller också upphandling på internationella materialbörser. Genom sådana investeringar kan i vissa fall den materiella försörjningsberedskapen tryggas på ett ändamålsenligt sätt.

15 §. Denna paragraf gäller användningen av medel som fonderats i försörjningsberedskapsfonden utanför statsbudgeten. Alla utgifter som med stöd av denna lag åsamkas staten skall täckas med medel ur fonden. Utgifterna utgörs av Försörjningsberedskapscentralens avlönings- och driftsutgifter, utgifter för forskning som ansluter sig till försörjningsberedskapen samt av andra poster av typen driftsutgifter. Fondens kapital är placerad i säkerhetsupplagrade varor samt i fastigheter, byggnader och värdepapper i enlighet med 12 §.

Paragrafens 2 mom. gäller sådana särskilt lagstadgade åtgärder vilkas utgifter täcks med medel ur försörjningsberedskapsfonden. En sådan verksamhet av understödskaraktär är ofta ett alternativ till statens egen upphandling och avsevärt förmånligare till sina kostnader. Till denna proposition ansluter sig en ändring av lagen om skyddsupplag, genom vilken räntestödet för skyddsupplagring och upplagring-sunderstödet överförs från statsbudgeten till försörjningsberedskapsfonden, som i stället skall täcka utgifterna för dem.

Särskilda stadganden

16 §. Lagen kompletteras av en förordning, genom vilken stadgas närmare om Försörjningsberedskapscentralens verksamhet samt om försörjningsberedskapsfondens ekonomi. Förordningen avses träda i kraft den 1 januari 1993.

17 §. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1993.

1.2. Lagen om skyddsupplag

3, 7, 9, 10 och 12 §§. Lagen om skyddsupplag skall i enlighet med det som anförts i den allmänna motiveringen ändras så, att de upp-

gifter i 3, 7, 9, 10 och 12 §§ som för närvarande åligger handels- och industriministeriet överförs på Försörjningsberedskapscentralen. Beslut om sådana tillfälliga tillstånd att använda skyddsupplag som beviljas med stöd av lagen om skyddsupplag skall fortfarande fattas av handels- och industriministeriet. Dessutom föreslås det att till 7 § fogas ett nytt 2 mom., där det i enlighet med 15 § 2 mom. i det i 1.1 punkten nämnda lagförslaget stadgas om att upplagringsunderstödet för skyddsupplagring skall täckas med medel ur den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden.

5 §. Det föreslås att till denna paragraf fogas ett nytt 2 mom., där det i enlighet med 15 § 2 mom. i det lagförslag som avses i 1.1 punkten stadgas att räntestödet för skyddsupplagring skall täckas med medel ur den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden.

1.3. Lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

12—14 §§. Förvaltnings- och övervakningssuppgifterna enligt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen överförs enligt denna proposition från handels- och industriministeriet på Försörjningsberedskapscentralen. Det skall fortfarande åligga handels- och industriministeriet att fatta dispensbeslut som är förknippade med obligatorisk upplagring.

1.4. Lagen om säkerhetsupplagringsavgift

1 §. Det föreslås att till lagen om säkerhetsupplagringsavgift även fogas ett omnämnande om utgifter som föranletts av annat tryggande av försörjningsberedskapen.

5 §. De i 9 punkten nämnda uppgifterna som åligger handels- och industriministeriet överförs på Försörjningsberedskapscentralen.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Genom förordning stadgas närmare om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter, organisation, personal och anställning av personal, avgörande av ärenden, ekonomi samt om styrning och övervakning. Om Försörjningsbe-

redskapscentralens verksamhet utfärdas detaljerade bestämmelser i en arbetsordning.

Förordningen om försvarsekonomiska planeringskommissionen skall ändras så, att i den upphävs de punkter som gäller försvarsekonomiska planeringscentralen.

Statens säkerhetsupplagring gäller till vissa delar på Åland med stöd av förordningen om handhavande i landskapet Åland av vissa i lagstiftningen om säkerhetsupplag förutsatta uppgifter (757/83). Denna förordning bör revideras så att den hänvisar till den nya lagstiftningen.

Det blir eventuellt nödvändigt att också ändra förordningen om säkerhetsupplagsavgift så, att användningsområdet för de medel som flyter in genom säkerhetsupplagsavgiften blir större. Dessutom skall statsrådets beslut om statens säkerhetsupplagring (111/86) upphävas.

Därtill skall handels- och industriministeriets beslut om de allmänna villkoren för räntestödslån som beviljas för företags skyddsupplagring revideras så att det motsvarar den nya organisationen.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari

1993. Avsikten är att budgetpropositionen för år 1993 skall uppgöras utgående från att lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen träder i kraft vid ingången av året.

4. Lagstiftningsordning

I VI kap. regeringsformen finns inget omnämnande om fonder som står utanför statsbudgeten. Fonder som har funnits före den 1 mars 1993 kan existera i sin tidigare omfattning och med samma användningssyfte som tidigare vad medlen beträffar. Försörjningsberedskapens fonden fortsätter den nuvarande säkerhetsupplagsfondens verksamhet, men syftet med användningen av medlen utvidgas. Dessutom skall en egen självständig organisation inrättas för fonden. Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen innebär således ett undantag från stadgandena i regeringsformen och den bör stiftas i den ordning som i 67 § riksdagsordningen föreskriver.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

Lagens syfte och mål

1 §

Syftet med denna lag är att med tanke på undantagsförhållanden trygga befolkningens utkomst, landets näringsliv och de ekonomiska funktioner som är nödvändiga för landets försvar (*försörjningsberedskap*).

2 §

För tryggnad av försörjningsberedskapen under alla förhållanden skall tillräcklig beredskap att producera förnödenheter samt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel åstadkommas och upphållas.

Statsrådet uppställer de allmänna målen för försörjningsberedskapen, i vilka beredskapsnivån fastställs med beaktande av minimibehoven för befolkningen och ett nödvändigt näringsliv samt för försvaret.

Om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden stadgas i beredskapslagen (1080/91), lagen om befolkningskydd (438/58) och lagen om försvarstillstånd (1083/91).

Statens säkerhetsupplagring

3 §

I statens säkerhetsupplag lagras råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret. Om säkerhetsupplagringen av spannmål stadgas särskilt.

Statsrådet beslutar om ibruktagande av upplagen.

Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen

4 §

Handels- och industriministeriet svarar för utvecklandet av försörjningsberedskapen och har den högsta ledningen av förberedelserna.

Varje förvaltningssektor skall utveckla för-

sörjningsberedskapen inom sitt eget verksamhetsområde på det sätt som stadgas i 40 § beredskapslagen.

5 §

För utvecklandet och upprätthållandet av försörjningsberedskapen finns en Försörjningsberedskapscentral.

Försörjningsberedskapscentralen är administrativt underställd handels- och industriministeriet.

6 §

Försörjningsberedskapscentralen skall utvecklar samarbetet mellan den offentliga förvaltningen och näringslivet i fråga om ekonomiska förberedelser, samordna den offentliga förvaltningens ekonomiska förberedelser samt sköta statens säkerhetsupplagring och övriga uppgifter enligt vad som stadgas genom förordning.

Vid säkerhetsupplagringen skall Försörjningsberedskapscentralen iaktta företagsekonomiska principer med beaktande av att försörjningsberedskapen tryggas.

7 §

Försörjningsberedskapscentralen har en direktion, om vars uppgifter, medlemsantal och tillsättning stadgas genom förordning. Genom förordning kan stadgas att direktionen, kan behandla vissa ärenden i begränsad sammansättning.

8 §

Försörjningsberedskapscentralen har en överdirektör och personal i arbetsavtalsförhållande. Om anställning och uppsägning av dem samt om deras uppgifter och förmåner stadgas genom förordning.

9 §

Försörjningsberedskapscentralens bokföring skall skötas enligt bokföringslagen (655/73).

Om revision och bestyrkande av bokslut stadgas genom förordning.

10 §

Försörjningsberedskapscentralen kärar och svarar för statens räkning samt bevakar vid domstolar, myndigheter och förrättningar statens intresse och rätt i alla ärenden som gäller det egna verksamhetsområdet.

Finansiering av försörjningsberedskapen

11 §

Försörjningsberedskapscentralen skall sköta försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten och till vilken som inkomst bokförs den säkerhetsupplagsavgift som uppbärs med stöd av lagen om säkerhetsupplagsavgift (1105/83).

De vederlag som skall erhållas genom överlåtelser av säkerhetsupplagrade varor bokförs som inkomst till försörjningsberedskapsfonden.

Försörjningsberedskapsfonden har rätt att för sina prestationer uppbära avgifter, som skall bokföras som inkomst till försörjningsberedskapsfonden. Försörjningsberedskapscentralen skall fastställa avgifternas storlek under iakttagande av den prisnivå som råder på marknaden.

12 §

Försörjningsberedskapsfondens kapital utgörs av säkerhetsupplagrade varor, icke-placeerade medel samt Försörjningsberedskapscentralens övriga egendom och tillgångar. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor skall beaktas som en ändring i försörjningsberedskapsfondens kapital.

Om statsrådet beslutar att dra in eller minska statens säkerhetsupplag, skall försörjningsberedskapsfondens kapital eller den del som motsvarar minskningen bokföras som inkomst i statsbudgeten.

13 §

För tryggnad av försörjningsberedskapen kan till försörjningsberedskapsfonden, med statsrådets tillstånd och på dess villkor, upptas lån till ett belopp av högst 600 miljoner mark.

Låneräntorna betalas och återbetalningen sker med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

14 §

Statsrådet berättigas att till den Försörjningsberedskapscentral som skall inrättas överlåta sådan egendom jämte markområden samt därpå belägna byggnader och anläggningar som är i säkerhetsupplagsfondens besittning.

Överlåtelse av fast egendom som ägs av försörjningssäkerhetsfonden sker enligt vad som stadgas särskilt om överlåtelse av statens markegendom. Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem skall redovisas som inkomst till försörjningsberedskapsfonden.

Beträffande delägarskap och andra investeringar som ägs av Försörjningsberedskapscentralen tillämpas vad som stadgas i 23 § 1—3 mom. lagen om statens affärsverk (627/87) eller vad som bestäms med stöd av dem.

15 §

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden täcks de utgifter som med stöd av denna lag föranleds av Försörjningsberedskapscentralens verksamhet, statens säkerhetsupplagring och annat tryggnad av försörjningsberedskapen.

Genom lag kan stadgas att av försörjningsberedskapsfondens medel kan betalas räntestöd och understöd, samt beviljas lån eller betalas andra utgifter som föranleds av tryggnad av försörjningsberedskapen. Om Försörjningsberedskapscentralens rätt att bevilja garantier stadgas särskilt.

Särskilda stadganden

16 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

17 §

Denna lag träder i kraft den 199 .
Genom denna lag upphävs lagen om statens säkerhetsupplag (531/58) jämte ändringar.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om skyddsupplag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 december 1982 om skyddsupplag (970/82) 3 § 2 mom., 7 §, 9 § 2 mom.,
10 § och 12 § 3 och 4 mom. samt
fogas till 5 § ett nytt 2 mom. som följer:

3 §

Försörjningsberedskapscentralen skall ingå ett tidsbundet avtal om skyddsupplagring med uppläggaren. I avtalet skall uppläggaren förbinda sig att inrätta ett råvaru-, förnödenhets- eller produktupplag av överenskommen storlek och beskaffenhet samt att upprätthålla det en bestämd tid.

5 §

Utgifter som föranleds av räntestödet för skyddsupplagring skall betalas med medel ur den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden.

7 §

Inom ramen för statsbudgeten kan uppläggaren beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Understödet skall årligen betalas av Försörjningsberedskapscentralen till uppläggaren på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

Utgifter som föranleds av upplagringsunderstödet för skyddsupplagring skall betalas med medel ur den utanför statsbudgeten stående försörjningsberedskapsfonden.

9 §

Försörjningsberedskapscentralen kan bestämma att hela understödet eller en del av det

inte behöver återbetalas i enlighet med 1 mom., om orsaken till att skyddsupplaget använts i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är lindrigt förbiseende från uppläggarens sida eller om det annars är oskäligt att yrka återbetalning.

10 §

Uppläggaren är skyldig att lämna Försörjningsberedskapscentralen sådana uppgifter som behövs för tillsynen över att denna lag samt med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser följs.

De personer som försörjningsberedskapscentralen har utsett är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för att kontrollera skyddsupplagets storlek.

12 §

Försörjningsberedskapscentralen kan häva skyddsupplagringsavtal under löpande avtalsperiod på grund av att produktion av den upplagrade varan inletts i hemlandet eller av någon annan därmed jämförbar orsak som påverkar försörjningssäkerheten.

Har uppläggaren uppsåtligen använt upplagrad vara i strid med skyddsupplagringsavtalet, har Försörjningsberedskapscentralen rätt att inom tre månader från det överträdelserna upptäcktes häva avtalet.

Denna lag träder i kraft den

199 .

3.

Lag**om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 12 och 13 §§ samt 14 § 1 mom. lagen den 25 mars 1983 om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (303/83) som följer:

12 §

Försörjningsberedskapscentralen skall handha verkställigheten av denna lag och årligen fastställa de upplagringsmängder som omfattas av förpliktelsen samt utöva tillsyn över de obligatoriska upplagen och deras användning.

13 §

Den lagringskyldige skall lämna Försörjningsberedskapscentralen de uppgifter som behövs för tillsynen över att av denna lag samt med stöd av den utfärdade bestämmelser följs. De personer som centralen har utsett är berättigade att inspektera den lagringskyldiges utrymmen för att kontrollera det obligatoriska upplagens storlek.

14 §

Den lagringskyldiges upplag av en produkt som omfattas av förpliktelsen får inte underskrida den mängd som Försörjningsberedskapscentralen ålagt honom att hålla.

Denna lag träder i kraft den

199 .

4.

L a g**om ändring av 1 och 5 §§ lagen om säkerhetsupplagsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § samt 5 § 9 punkten lagen den 29 december 1983 om säkerhetsupplagsavgift (1105/83), av dessa lagrum 1 § sådan den lyder i lag av den 29 november 1985 (891/85), som följer:

1 §

För finansiering av utgifter som åsamkas staten av säkerhetsupplagring och annat tryggnande av försörjningsberedskapen skall för bränsle, vissa råvaror, produktionsförnödenheter och vissa andra produkter som säkerhetsupplagringen gäller till staten betalas säkerhetsupplagsavgift i enlighet med stadgandena i denna lag.

9) för en vara som levereras för upplagring på grundval av avtal som ingåtts med stöd av lagen om skyddsupplag (970/82) eller till ett sådant företag som har förbundit sig att upplagra varor på grundval av ett avtal som slutits med stöd av lagen om skyddsupplag i en mängd som Försörjningsberedskapscentralen anser vara tillräcklig;

5 §

Säkerhetsupplagsavgift skall inte erläggas

Denna lag träder i kraft den 199 .

Nådendal den 26 juni 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister Pertti Salolainen

2.

Lag**om ändring av lagen om skyddsupplag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 december 1982 om skyddsupplag (970/82) 3 § 2 mom., 7 §, 9 § 2 mom.,
10 § och 12 § 3 och 4 mom. samt
fogas till 5 § ett nytt 2 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Handels- och industriministeriet ingår ett tidsbundet avtal om skyddsupplagring med uppläggaren. I avtalet förbinder sig uppläggaren att inrätta ett råvaru-, förnödenhets- eller produktupplag av överenskommen storlek och beskaffenhet samt att upprätthålla det en bestämd tid.

Försörjningsberedskapscentralen skall ingå ett tidsbundet avtal om skyddsupplagring med uppläggaren. *I avtalet skall uppläggaren förbinda sig att inrätta ett råvaru-, förnödenhets- eller produktupplag av överenskommen storlek och beskaffenhet samt att upprätthålla det en bestämd tid.*

5 §

Utgifter som föranleds av räntestödet för skyddsupplagring skall betalas med medel ur den utanför statsbudgeten stående Försörjningsberedskapsfonden.

7 §

Inom ramen för statsbudgeten kan uppläggaren beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Understödet betalas av handels- och industriministeriet årligen till uppläggaren på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

Inom ramen för statsbudgeten kan uppläggaren beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Understödet skall årligen betalas av *försörjningsberedskapscentralen* till uppläggaren på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

Utgifter som föranleds av upplagringsundersstödet för skyddsupplagring skall betalas med medel ur den utanför statsbudgeten stående Försörjningsberedskapsfonden.

9 §

Handels- och industriministeriet kan bestämma att hela understödet eller en del av det inte behöver återbetalas i enlighet med 1 mom., om orsaken till att skyddsupplaget använts i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är lindrigt förbiseende från uppläggarens sida eller

Försörjningsberedskapscentralen kan bestämma att hela understödet eller en del av det inte behöver återbetalas i enlighet med 1 mom., om orsaken till att skyddsupplaget använts i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är lindrigt förbiseende från uppläggarens sida

Gällande lydelse

om det annars är oskäligt att yrka återbetalning.

Uppläggaren är skyldig att lämna handels- och industriministeriet behövliga uppgifter för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Av handels- och industriministeriet förordnade personer är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för utrönande av skyddsupplagets storlek.

Föreslagen lydelse

eller om det annars är oskäligt att yrka återbetalning.

10 §

Uppläggaren är skyldig att lämna *Försörjningsberedskapscentralen* sådana uppgifter som behövs för tillsynen över att denna lag samt med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser följs.

De personer som *försörjningsberedskapscentralen* har utsett är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för att kontrollera skyddsupplagets storlek.

12 §

Handels- och industriministeriet kan häva skyddsupplagringsavtal under löpande avtalsperiod på grund av att produktion av den upplagrade varan inletts i hemlandet eller av annan därmed jämförbar orsak som påverkar försörjningssäkerheten.

Har uppläggaren uppsåtligen använt upplagrad vara i strid med skyddsupplagringsavtalet, har handels- och industriministeriet rätt att inom tre månader från det överträdelsen upptäcktes häva avtalet.

Försörjningsberedskapscentralen kan häva skyddsupplagringsavtal under löpande avtalsperiod på grund av att produktion av den upplagrade varan inletts i hemlandet eller av någon annan därmed jämförbar orsak som påverkar försörjningssäkerheten.

Har uppläggaren uppsåtligen använt upplagrad vara i strid med skyddsupplagringsavtalet, har *Försörjningsberedskapscentralen* rätt att inom tre månader från det överträdelsen upptäcktes häva avtalet.

Denna lag träder i kraft den

199 .

3.

Lag**om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 12 och 13 §§ samt 14 § 1 mom. lagen den 25 mars 1983 om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (303/83) som följer:

Gällande lydelse

Handels- och industriministeriet skall handha verkställigheten av denna lag och årligen för lagringsskyldiga fastställa de mängder som omfattas av förpliktelsen samt utöva tillsyn över de obligatoriska upplagen och deras användning.

Föreslagen lydelse

12 §

Försörjningsberedskapscentralen skall handha verkställigheten av denna lag och årligen fastställa de upplagringsmängder som omfattas av förpliktelsen samt utöva tillsyn över de obligatoriska upplagen och deras användning.

Gällande lydelse

Lagringsskyldig skall lämna handels- och industriministeriet de uppgifter som behövs för tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt med stöd av den utfärdade bestämmelser. Av ministeriet förordnade personer är berättigade att inspektera den lagringsskyldiges utrymmen för utredande av det obligatoriska upplagets storlek.

13 §

Föreslagen lydelse

Den lagringsskyldige skall lämna *Försörjningsberedskapscentralen* de uppgifter som behövs för tillsynen över att av denna lag samt med stöd av den utfärdade bestämmelser följs. De personer som *centralen* har utsett är berättigade att inspektera den lagringsskyldiges utrymmen för att kontrollera det obligatoriska upplagets storlek.

14 §

Lagringsskyldigs upplag av produkt som omfattas av förpliktelsen får inte underskrida den mängd som handels- och industriministeriet ålagt honom att hålla.

De lagringsskyldige upplag av en produkt som omfattas av förpliktelsen får inte underskrida den mängd som *Försörjningsberedskapscentralen* ålagt honom att hålla.

Denna lag träder i kraft den

199 .

4.

Lag

om ändring av 1 och 5 §§ lagen om säkerhetsupplagsavgift

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § samt 5 § 9 punkten lagen den 29 december 1983 om säkerhetsupplagsavgift (1105/83), av dessa lagrum 1 § sådan den lyder i lag av den 29 november 1985 (891/85), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För finansiering av utgifter som åsamkas staten av säkerhetsupplagring skall för bränsle, vissa råvaror, produktionsförnödenheter och vissa andra produkter som säkerhetsupplagringen gäller till staten betalas säkerhetsupplagsavgift i enlighet med stadgandena i denna lag.

För finansiering av utgifter som åsamkas staten av säkerhetsupplagring och annat tryggnande av *försörjningsberedskapen* skall för bränsle, vissa råvaror, produktionsförnödenheter och vissa andra produkter som säkerhetsupplagringen gäller till staten betalas säkerhetsupplagsavgift i enlighet med stadgandena i denna lag.

5 §

Säkerhetsupplagsavgift skall inte erläggas

9) för vara som levereras för upplagring på basen av avtal som ingåtts med stöd av lagen om skyddsupplag (970/82) eller till så-

9) för en vara som levereras för upplagring på *grundval* av avtal som ingåtts med stöd av lagen om skyddsupplag (970/82) eller till ett

Gällande lydelse

dant företag som har förbundit sig att upplagra varor på grundval av ett med stöd av lagen om skyddsupplag slutet avtal i en mängd som handels- och industriministeriet anser vara tillräcklig; *ej heller*

Föreslagen lydelse

sådant företag som har förbundit sig att upplagra varor på *grundval* av ett avtal som slutits med stöd av lagen om skyddsupplag i en mängd som *Försörjningsberedskapcentraler* anser vara tillräcklig;

Denna lag träder i kraft den

199 .